

خصوصی سازی چاره‌هایی از فوتبال زبان‌ده دولتی

نگاه
سعید احمدیان

ورزش ایران سال‌هاست دچار یک تناقض آشکار است؛ از یک سو مجلس شورای اسلامی در قانونی دولت را از باشگاهداری و هزینه در ورزش حرفه‌ای منع می‌کند، از سوی دیگر دولت اما حاضر به دل‌کندن از باشگاهداری نیست و برخلاف ممنوعیتی که وجود دارد، در ورزش حرفه‌ای هزینه می‌کند، مانند همین چند روز پیش که سخنگوی دولت در روزهایی که خطر حذف استقلال و پرسپولیس از لیگ قهرمانان آسیا به دلیل بدهی وجود داشت، وعده داد که دولت بدهی‌های این دو باشگاه را می‌دهد! وعده‌ای در تناقض آشکار با قانون که انتقادهای زیادی را هم از سوی مجلسی‌ها و هم مردم در شبکه‌های اجتماعی متوجه دولت کرد؛ انتقاداتی که یک حرف داشت: «دولت نمی‌تواند از بیت‌المال برای پرداخت بدهی‌هایی که حاصل سوءمدیریت مدیران دو باشگاه بزرگ پایتخت است، اقدام کند».

با این حال دولت و در رأس آن وزارت ورزش به رغم ادعاهایی که مبنی بر کمک نکردن به دو باشگاه دولتی استقلال و پرسپولیس داشته‌اند، همواره تا جایی که توانسته‌اند با دور زدن قانون، از بیت‌المال و بودجه عمومی کشور برای این دو باشگاه که قرار دادهای میلیاردی و خارج از ضابطه‌شان با بازیکنان، اعتراض‌های زیادی را به همراه داشته هزینه کرده‌اند. البته باشگاه‌های صنعتی مانند سپاهان، ذوب آهن و فولاد راهم باید در این دایره قرار داد؛ باشگاه‌هایی که به رغم ممنوعیتی که وجود دارد، از بودجه دولتی آن‌ترزاق می‌کنند، هر چند با توجه به اینکه در حاشیه هستند، چندان حساسیتی متوجه آنها نشده است اما همانطور که کمک پنهانی دولت به سرخابی‌ها خلاف قانون است، هزینه‌کرد باشگاه‌های صنعتی از بیت‌المال نیز قانونی نیست. حال این سؤال به وجود می‌آید در حالی که دولت به دلایل امنیتی و سیاسی حاضر به واگذاری دو باشگاه استقلال و پرسپولیس نیست و بر طبق قانون هم نمی‌تواند برای این دو تیم هزینه کند، چه کار باید کرد که سرخابی‌های پایتخت از این بلاتکلیفی در بیایند. خصوصی‌سازی و احقاق حق فوتبال تنها چاره ممکن است و برای رهایی از فوتبال دولتی که نتیجه‌ای جز حیف و میل صدهای میلیاردی در طول سال توسط باشگاه‌های استقلال و پرسپولیس و تیم‌های صنعتی نداشته است، باید با اجرای قانون جلوی این زیان را گرفت و البته راه‌های درآمدزایی برای باشگاه‌های خصوصی را مانند پرداخت حق پخش تلویزیونی باز کرد تا باشگاه‌ها روی پای خودشان بایستند و دولت بودجه را در جایی مهم‌تر از ورزش حرفه‌ای هزینه کند.

ورزش حرفه‌ای دنیا چگونه درآمدزایی می‌کند؟ باشگاه‌های حرفه‌ای دنیا از صندوق خود خرج می‌کنند

حاشیه
فریدون حسن

ورزش حرفه‌ای جهان بر خلاف آنچه در ایران دیده می‌شود مقوله‌ای است درآمدزا؛ باشگاه‌های بزرگی چون رئال مادرید، منچستر یونایتد، بارسلونا، پاری سن ژرمن و بایرن مونیخ از طریق احداث فروشگاه‌های زنجیره‌ای، شبکه‌های تلویزیونی و حتی حضور در بازار بورس و سرمایه‌چنان در آمدی برای خود کسب می‌کنند که نه تنها نیازی به کمک‌های مالی دولتی ندارند که پیوسته نیست اگر عنوان شود حتی می‌توانند به دولت‌های خود هم کمک کنند. با این حال راه‌های درآمدزایی در ورزش حرفه‌ای دنیا، راه‌های تعریف‌شده‌ای است. تیم‌هایی که در بالا نامشان آمد در این راه اینقدر پیشرفت کرده‌اند که راه‌های ابتدایی را پشت سر گذاشته‌اند و حالا خود تبدیل به بنگاه‌های بزرگ اقتصادی شده‌اند.

راه‌های درآمدزایی در ورزش حرفه‌ای

اسپانسر: متداول‌ترین راه کسب در آمد پوش‌دهی هزینه‌های یک باشگاه با استفاده از حمایت اسپانسر مالی است. باشگاه‌ها با حذف حامی مالی موقعیت‌های تبلیغاتی به وجود آمده توسط خود را به شرکت‌ها و تاجران ارائه می‌کنند تا در عوض منبعی برای پوشش هزینه‌های خود فراهم کنند. ناگفته پیداست که انتخاب اسپانسر خوب و شناخته‌شده و معتبر تا چه حد اهمیت دارد؛ چیزی که در باشگاه‌های ما دیده نمی‌شود.

فروش بلیت و مجوز پخش رسانه‌ای: مسئله‌ای کاملاً حل شده و جاقفاده که در ورزش ما هنوز مشکل بزرگ باشگاه‌هاست، اما باشگاه‌های بزرگ دنیا از طریق فروش بلیت و حق پخش تلویزیونی درآمد‌های زیادی به دست می‌آورند.

راه‌اندازی مدارس و آموزشگاه‌ها: وقتی باشگاهی هواداران زیادی داشته طبیعی است که متقاضی عضویت در آن زیاد باشد. باشگاه‌های بزرگ دنیا این مسئله را با راه‌اندازی مدارس و آموزشگاه حل کرده‌اند. معمولاً هم هزینه‌های این آموزشگاه‌ها بنا به اعتبار و نام باشگاه زیاد و کم می‌شود، اما منبع درآمدی است تمام‌نشدنی برای باشگاه‌ها. البته به جز این سه راه، راه‌های دیگری هم برای درآمدزایی وجود دارد. راه‌های نظیر مشارکت در طرح‌های بزرگ و همکاری با شرکت‌ها، سازمان‌ها و شبکه‌ها برای اجرای طرح‌های مختلف و در نهایت فروش بازیکن از جمله راه‌های کسب در آمد باشگاه‌ها در ورزش حرفه‌ای محسوب می‌شود. اینها فاکتورهای بدهی و مهم دنیای حرفه‌ای گری ورزش است؛ فاکتورهایی که همه به خوبی با آنها آشنا هستند و برای درآمدزایی از آنها استفاده می‌کنند اما گویا در ورزش ایران جایگاهی ندارند. ورزش ایران به‌خصوص در برخی رشته‌ها چنان با بودجه دولتی عجین شده که حتی به کارگیری این فاکتورها در برخی موارد نیز نمی‌تواند باعث درآمدزایی و نجات آن شود.

واقعیت این است که باشگاه‌های بزرگ خارجی با استفاده از این فاکتورها دست در جیب خود دارند و برای خود هزینه و خرج می‌کنند، در حالی که باشگاه‌های ورزش کشورمان با نادیده گرفتن بدهی‌ترین مسائل حرفه‌ای گری هنوز چشم به کمک‌های دولت دارند. به هر حال اینها تفاوت‌های ورزش دولتی و خصوصی است که ظاهراً قرار نیست هیچ‌گاه در ورزش ایران دیده شود.

گفت‌وگو
دنیا حیدری

پرداخت بدهی‌های میلیاردی پرسپولیس و استقلال زمانی که این دو تیم مشکلاتی برای گرفتن مجوز حرفه‌ای برای حضور در لیگ قهرمانان داشتند، موجی از واکنش‌های منفی را به دنبال داشت؛ انتقادهایی که علیرضا دهقان، نماینده سابق مجلس در راستای آن تأکید می‌کند که طبق قانون پرداخت هرگونه وجه از بودجه کشور به ورزش حرفه‌ای ممنوع است اما دولت چاره‌ای جز این کار ندارد. وقتی بدهی‌ها و مشکلات تیم‌ها عمدتاً به دلیل حضور مدیران ناکارآمد و منتخب دولت است کشیدن جور اشتباهات آنها دست آخر می‌افتد بر دوش دولت!

سخنگوی دولت وعده پرداخت بدهی سرخابی‌های پایتخت را داده، آن هم در شرایطی که طبق قانون چنین اجازه‌ای ندارد. این مسئله می‌تواند تا بر خورد جدی مجلس مواجه شود؟

طبق قانون، دولت حق هیچ گونه پرداختی به باشگاه‌ها را ندارد، چرا که این کار از لحاظ عقلانی و قانونی توجیهی ندارد اما از نظر سیاسی دارد. در واقع این یک نوع گروکنشی دولت است. دولتی که در امور تیم‌ها با انتخاب هیئت مدیره و مدیرعامل

گزارش
شیوا نوروزی

که بعد از گذشت سال‌ها از مصوبه مجلس در خصوص غیرقانونی بودن آن هنوز هم اجرا می‌شود. در اصل ۴۴ قانون اساسی صراحتاً بیان شده که حاکمیت دولت بر باشگاه‌های ورزشی ممنوع و برخلاف قانون است. در این قانون آمده که دولت تا پایان سال ۸۸ فرصت داشته تا باشگاه‌های دولتی را رسماً به بخش خصوصی واگذار کند. با این حال با گذشت نزدیک به یک دهه از ابلاغ این قانون نه تنها سرخابی‌های پایتخت خصوصی نشده‌اند بلکه تیم‌های صنعتی نیز همچنان به نوعی از بودجه دولتی آن‌ترزاق می‌کنند؛ حالا که بحث بدهی‌های میلیاردی، تهدیدهای ای اف سی و عدم صدور مجوز حرفه‌ای برای باشگاه‌ها داغ است دوباره همه را به یاد بی‌تفاوتی و اهمال مسئولان انداخته است.

هزینه کردن از بیت‌المال

از کمک ۵ میلیاردی دولت در اردیبهشت ماه و کمک ۱۰ میلیارد تومانی در خردادماه به فدراسیون فوتبال که بگذریم می‌رسیم به خبری که سخنگوی دولت آن را خبری خوش برای سرخابی‌ها نامید؛ دولت بدهی‌های پرسپولیس و استقلال را پرداخت می‌کند تا این دو تیم برای حضور در لیگ قهرمانان آسیا مشکلی نداشته باشند؛ نویخت در حالی این خبر را به گوش مردم رساند که هیچ اشاره‌ای به منبع پرداخت این پول نکرد. کمک دوباره دولت به سرخابی‌ها قطعاً از بیت‌المال و از جیب مردمی پرداخت می‌شود که انتظار دارند این بودجه میلیاردی صرف امور حیاتی جامعه شود نه اینکه برای ماستمالی کردن سوءمدیریت‌های مدیران دولتی این دو باشگاه و پاک کردن صورت مسئله از آن بهره بگیرند.

سرخابی‌ها از یان ده بیت‌المال حرفه‌ای!

چند سال پیش بود که هیاهوی زیادی برای واگذاری پرسپولیس و استقلال ایجاد شد اما همانطور که انتظار می‌رفت خصوصی‌سازی دو تیم پرفرقدار هرگز به سرانجام نرسید تا امروز سرخابی‌ها

بررسی علل هزینه‌کرد غیرقانونی دولت در ورزش حرفه‌ای در گفت و گوی «جوان» با علیرضا دهقان، نماینده سابق مجلس شورای اسلامی

ناکارآمدی مدیران را از جیب مردم جبران می‌کنند

حیدر شایخ‌محمد جوان

بیت المال هستند.

همه اینها به دلیل بحث‌ها و نگاه‌های سیاسی است. وقتی تیم‌ها برای گرفتن حقتشان مثلاً از صدا و سیما حمایت نمی‌شوند، باید به شکلی دیگر هوای آنها را داشت. اینها همه بده بستان‌هایی است که دولت، (وزارت ورزش و دیگر ارگان‌ها) با فوتبال و تیم‌های باشگاهی دارند. همان دلیلی که باشگاه‌ها رانیزامند حمایت دولت می‌کند و این همان چیزی است که می‌خواهند. تیم‌داری خصولتی نه خصوصی!

پرداخت حق پخش اما باعث می‌شود

تیم‌ها بدهی‌های خود را پرداخت کرده

برخلاف قانون چشم به دست دولت نداشته باشند.

بله، همه آنچه بحث شد، شدنی است اما ساختار باید عوض شود. نوع نگاه مسئولان باید تغییر کند که البته این یکی دیگر کار ساده‌ای نیست؛ چرا که در شرایط فعلی، همه با هم ساز شده‌اند که اگر نبود، مشکلات حل و فصل می‌شد اما... نمی‌شود! و گرنه که همه تیم‌های باشگاهی در دنیا، حساب ویژه‌ای روی دریافت‌های خود از صدا و سیما باز می‌کنند و بسیاری از هزینه‌هایشان را با حق پخش مدیریت می‌کنند. اما در ایران حق پخش برای فوتبال وجود ندارد که بخوانند مشکلات خود را با آن مدیریت کنند.

اگر چه همه نگاه‌ها به سرخابی‌های پایتخت است اما تیم‌های صنعتی نیز به راحتی از بودجه دولتی آن ترزاق می‌کنند!

د

و خصوصی نمی‌شوند باعث شده تا دست تیم‌ها از جیب ملت کوتاه نشود.

آیا خصوصی‌سازی نمی‌تواند حلال این مشکل بزرگ باشد؟

بدون شک خصوصی شدن باشگاه‌ها دست تیم‌ها را از بیت‌المال کوتاه می‌کند اما نه فقط شرایط انظور که باید مهیا نیست که دولت نیز چنین چیزی را نمی‌خواهد. چرا که در آن صورت دستش از هرگونه دخالتی کوتاه می‌شود. فوتبال یک ورزش توده‌ای است و همه به صورت تلویحی با هم سازگار و همسو هستند. مجلس می‌تواند ورود کند، عیب‌ها و ناکارآمدی‌ها را بررسی کرده و گزارش دهد و دستگاه‌های مربوطه با آن برخورد کنند اما اگر اراده‌ای باشد که معلوم نیست باشد.

البته نمی‌توان از این مسئله هم گذشت که باشگاه‌ها به دلیل عدم دریافت حق پخش، تبلیغات محیطی و... توان درآمذزایی ندارند و با توجه به آنکه دخل و خرجشان با هم نمی‌خواند، ناچار به دست درازی به

د

طبق قانون، دولت حق هیچ گونه پرداختی به باشگاه‌ها را ندارد چون این کار از لحاظ عقلانی و قانونی توجیهی ندارد اما از نظر سیاسی دارد. در واقع این یک نوع گروکنشی دولت است

بله و چه کسی این حق را به آنها داده؟ آیا به کارمندان و کارگران آنها نیز به این شکل رسیدگی می‌شود؟ آیا حقوق و مزایای آنها نیز روی اصول و به موقع است؟ اگر قرار باشد از جیب خودشان خرج کنند، خیالی نیست، خودشان می‌دانند اما از بودجه دولت و از بیت‌المال و جیب مردم می‌برند و شرکت‌های کارخانه‌جات وابسته به دولت هستند. به این امور هم می‌توان رسیدگی کرد. سازمان بازرسی و ارگان‌های دیگر اما معمولاً همه همسو با دولت و دیدگاه‌های آن هستند و آن نظارت و برخوردی که انتظار می‌رود نمی‌شود!

ریخت و پاش‌های تیم‌های صنعتی هم طی سال‌های اخیر کم نبوده است. با این تفاوت که چون آنها بر خلاف پرسپولیس و استقلال خیلی در چشم و زیر ذره بین نیستند، دریافتی‌هایشان در بوق و کرنا نمی‌شود و به مشکل بر نمی‌خورند.

ببینید، مسئله اینجاست که نه تیم‌های صنعتی و نه به پرسپولیس و استقلال از جیب خود خرج نمی‌کنند. پس نگرانی بابت پرداخت ارقامی که برای قرار داده‌ا و دیگر خرج‌ها در نظر می‌گیرند، ندارند. اینها اگر خصوصی باشند، حواسشان به دخل و خرجشان هست که اگر زیاده‌روی می‌کنند، از جیب خود خرج می‌کنند نه از جیب مردم. هر چند مطمئن باشید در این صورت به شکلی دیگر خرجی را که کرده‌اند جبران می‌کنند اما با این وجود اِی‌رادی نمی‌توان به هزینه‌ای که می‌کنند گرفت. اما وقتی تیم دولتی است و خرجش از جیب دولت داده می‌شود، شرایط فرق می‌کند و نباید تا به این اندازه ریخت و پاش شود و هزینه روی دست دولت گذاشته شود که دست آخر هم دولت ناچار به طرح‌های اشتباهات فاحش مدیران ناکارآمدی شود که خود انتخاب کرده است.

آخرین اقدام وزارت ورزش به عنوان عسوی از دولت، سندسازی برای اخذ مجوز حرفه‌ای و حضور تیم‌ها در لیگ قهرمانان آسیاست. فکر می‌کنید این خود نوعی حمایت از رفتار اشتباه باشگاه‌های بدهکار و چهره‌ای از فساد نیست؟

هست، این نیز خود به نوعی فساد است که شاید در کوتاه‌مدت جواب هم بدهد اما در درازمدت، بدون شک نتیجه نخواهد داد؛ چرا که هرگونه حرکت مغایر با قانون، زمینه‌سازی برای فساد است و قابل قبول نیست و عواقب بدی را در پیش خواهد داشت.

د

از کمک ۵ میلیاردی دولت در اردیبهشت ماه و کمک ۱۰ میلیارد تومانی در خردادماه به فدراسیون فوتبال که بگذریم می‌رسیم به خبری که سخنگوی دولت آن را خبری خوش برای سرخابی‌ها نامید؛ دولت بدهی‌های پرسپولیس و استقلال را پرداخت می‌کند تا این دو تیم برای حضور در لیگ قهرمانان آسیا مشکلی نداشته باشند!

گوش شنوایی وجود نداشته و ندارد. به نظر می‌رسد اولتیماتوم‌های این بار با گذشتۀ تفاوت دارد.

یک بار برای همیشه

کنفدراسیون فوتبال آسیا بر اجرای قانون مصر است و تسویه حساب با طلبکاران و حل مشکلات مالی از جمله قوانین مهم این نهاد بین‌المللی محسوب می‌شود. در خطر بودن سهمیه‌های فوتبال ایران در لیگ قهرمان به همین خاطر است. از آنجا که بدون اعمال فشار نه فدراسیون فوتبال، نه وزارت و نه حتی دولت‌ها فکری به حال تیم‌های باشگاهی نمی‌کنند اجرای قانون از سوی ای اف سی را باید به فال نیک گرفت تا شاید برخی از مشکلات همیشگی فوتبال کشورمان از این طریق حل و فصل شود. منتها نگرانی‌هایی وجود دارد از این بابت که به جای حل اساسی مشکلات و تنها برای خارج شدن از بحران ایجاد شده در جهت دور زدن قوانین بین‌المللی گام برداشته شود؛ اتفاقی که اگر خدای نکرده رخ دهد با جدی‌ترین برخورد از سوی ای اف سی و حتی فیفا مواجه خواهیم شد. انتظار می‌رود یک بار برای همیشه درد اقتصادی فوتبال ایران دوا شود و این امر جز با خصوصی‌سازی واقعی مسیر نخواهد شد.

باشگاه‌های زیان‌ده همچنان پول بیت‌المال را می‌برند

گرداب ورزش دولتی

مسئولان آسیایی قضیه را جدی‌تر از همیشه دنبال می‌کنند. به همین خاطر است که بیش از هر زمان دیگری دست‌اندرکاران این مسئله به جنب و جوش افتاده‌اند تا کم‌کاری‌های قبلی را به خیال خود جبران کنند. در این سال‌ها افراد زیادی به هیئت مدیره‌های قرمز و آبی‌ها راه یافتند و مدیران بسیاری همه‌کاره باشگاه شدند. غریبه بودن یا فوتبال فاکتور مشترک اغلب آنها بوده که ثمره‌اش هم در جا ماندن میلیارد‌ها تومان بدهی به وضوح مشخص است. بعد از انتخاب اعضای هیئت مدیره و مدیران عامل دو باشگاه همواره انتقادهای زیادی از نحوه این انتخاب‌ها در رسانه‌ها و از سوی کارشناسان مطرح می‌شود، اما متأسفانه

فوتبال ما اسیر سوءمدیریت و حواشی خود است. در حالی که به نظر می‌رسید تیم‌های فوتبال صنعتی شرایط بهتری نسبت به دولتی‌ها دارند اما صادر نشدن مجوز حرفه‌ای برای این تیم‌ها ثابت کرد صنعتی‌ها با بدهی‌های زیاد دست و پنجه نرم می‌کنند و به قول تابش قائم‌مقام باشگاه سپاهان برای گرفتن مجوز حرفه‌ای حاضر به سندسازی نشده‌اند. اینکه چرا باشگاه‌های صنعتی به رغم بودجه‌های قابل قبولی که در اختیار دارند کم‌اگان نیازمند کمک‌های مالی هستند موضوع بسیار مهمی است که کسی پاسخگو آن نیست.

این اولین باری نیست که بحث داغ بدهی‌های میلیاردی سر زبان‌ها می‌افتد منتها این دفعه

از زیان‌ده‌ترین باشگاه‌های کشور و حتی آسیا به شمار می‌رود. مردم رساند که هیچ اشاره‌ای به منبع پرداخت این پول نکرد. کمک دوباره دولت به سرخابی‌ها قطعاً از بیت‌المال و از جیب مردمی پرداخت می‌شود که انتظار دارند این بودجه میلیاردی صرف امور حیاتی جامعه شود نه اینکه برای ماستمالی کردن سوءمدیریت‌های مدیران دولتی این دو باشگاه و پاک کردن صورت مسئله از آن بهره بگیرند.

صنعتی‌ها فراموش نشوند

فوتبال حرفه‌ای دنیا سال‌هاست که راه صنعتی شدن را در پیش گرفته و در شرایطی که حتی تیم‌های آسیایی نیز قوانین بین‌المللی را اجرا می‌کنند و در جهت حرفه‌ای شدن قدم برمی‌دارند اما همچنان